

[B] **TE VEEL MENSELIJK TEKORT.**
“HUID EN HAAR” VAN ARNON GRUNBERG

Liefde is business heet de enige dichtbundel die Arnon Grunberg (*1971) publiceerde, in 1999. In *Huid en haar*, zijn nieuwste roman, laat hij zijn hoofdpersonage Ronald Oberstein, in proza deze keer, de balans opmaken van zijn (liefdes)leven. De titels van enkele van de in totaal zeven hoofdstukken verklappen de economistische focus waarmee Grunberg zijn protagonist alles en iedereen laat beschouwen: *Diversificatie*, *Consumptie*, *De prijs van het vlees*, *De markt*. Economiedocent Oberstein werkt aan een boek over de economische bubbel en is daarnaast erg geïnteresseerd in genocide, die sinds de nazi's ook als een heuse business wordt gerund. Kortom, alles is geld en geld is alles en wij mensen zijn slechts grondstoffen. Zo lijkt het cynische adagium van Grunberg-Oberstein te klinken. Maar dat is buiten het volle leven gerekend, dat zich niet zo vlug in een economische dwangbuis laat persen, laat staan in een oneliner. Met veel verve demonstreert Grunberg hoe eeuwige buitenstaander Oberstein – “afstand is zijn passie” – stilaan maar zeker in de vangnetten van zijn zogenaamd superieure logica verstrikt geraakt. Wie in de markt gelooft, zal door de markt ten onder gaan en vooral door de ondoorgrondelijke wegen van het eigen verlangen, dat zich allesbehalve laat temmen.

Grunberg demonstreert dus niet alleen de dominantie van het huidige marktmodel tot in alle poriën van ons persoonlijke leven, maar levert er tegelijk een kritiek op door zijn proefkonijn te laten ontsporen. De kilte van de alles controlerende kapitalist en/of wetenschapper komt zichzelf tegen. Oberstein wordt door de liefde uiteindelijk toch aangeraakt en verliest de trappers. Zelfs voor een wetenschapper als hij die vóór alles bij distantie en beheersing zweert, blijkt het menselijk tekort – zoals Eduard du Perron gevat *La condition humaine* van André Malraux ooit vernederlandste – sterker dan de macht van het geld en de wetenschap.

Ook in deze roman is Grunberg een moralist én voyeur, die graag gaat én laat binnengluren in de diepste krochten van de menselijke ziel. Zelden zo veel staaltjes van kinky seks gelezen als in *Huid en*

haar. En dat is misschien ook de achilleshiel van deze vijfhonderd bladzijden dikke parabel: Grunberg kent geen grenzen in het stofferen van zijn verhaal. Niet alleen is er Oberstein die een ex heeft en een vriendin en een minnares en dan nog een studentensletje, maar er zijn eveneens talloze nevenpersonages met hun veelkleurige erotische escapades. Overspel is een kwestie van risicospreiding, laat Grunberg zijn alter ego Oberstein ergens opmerken. In die zin is het erotische verlangen trouwens slimmer dan het winstbejag van de belegger, voegt hij er nog aan toe, want die legt maar al te vaak zijn eieren in één enkele korf. Met alle fatale gevolgen vandien, want de zeepbel ontploft.

Maar ook de overspeligen, aldus de teneur van de roman, overspelen finaliter hun hand. Oberstein laat zich vangen door de avances van een studente die hem fotografeert terwijl hij haar billenkoek geeft. De wetenschappelijke carrière – alfa en omega van Obersteins bestaan waar iedereen voor moest wijken – loopt met een sisser af. De grilligheid van het verlangen kun je zo maar niet buitenspel zetten, suggereert Grunberg. Vrouwen weten waarom, aldus Grunberg, en willen gered worden, maar de mannen kijken haast ongeïnteresseerd en blasé toe. Tot zover de man-vrouwtegenstelling in het hilarische liefdesspel op zijn Grunbergs.

De auteur brengt zijn vrouwelijke sirenes voortdurend in stelling tegen de mannelijke controlefreaks tot op het moment dat het ego van de man uit zijn dak gaat en de bubbel barst. Mannen zijn immers hardleers en krijgen dus in deze roman netjes het deksel op de neus. Netjes? Niet echt. Het ligt er iets te dik op, zoals Grunberg zijn moraal van het verhaal hier serveert. Overdaad schaadt.

Met de helft van het aantal bladzijden had hij een sterke campusroman kunnen componeren of een clevere pas de deux tussen een oudere bok en een jong blaadje. Willem Frederik Hermans (*Onder professoren*) en Christiaan Weijs (*Via Cappello 23*) deden het hem voor. Hermans ietsje satirischer maar met meer effect dan Grunberg, Weijs geslepen en essayistisch-brisanter. Maar Grunberg houdt van het grote gebaar en vooral van oeverloze dialogen die zo lijken weggelopen uit de betere, Amerikaanse soap, genre *Desperate Housewives*. Die letterlijk uitgespelde woordenwisselingen worden onderbroken door spaarzame zinnnetjes commentaar die in hun

amechtige herhalingen van hetzelfde kernwoord, vaak drie keer, een irritante tic van Grunberg aan het worden zijn: “Hier zit ze, gereed om haar leven te vergooien. Met een zekerheid die haar zelf verrast, beseft ze op dat moment dat het daarom gaat, dat is de kern van leven, dat je het kunt vergooien. Dat je het vergooit.” Op die manier raakt de klasse van de aforistische oneliners die Grunberg hier gelukkig ook genereus rondstrooit, ondergesneeuwd. Zo erg als in zijn vorige grote roman, *Onze oom* uit 2008, die blijkbaar noch door hem noch door een eindredacteur werd nagelezen, is het hier niet geworden, maar dikwijls genoeg vervalt hij in die oude kwaal.

Kortom, *Huid en haar* is een half geslaagde roman omdat hij half te dik is en zijn werkhypothese – iedereen wil bedrogen worden in de liefde, zeker mannen en wetenschappers – te vaak in de verf zet. Na een tijdje heeft zelfs de grootste analfabeet het wel door dat Oberstein op weg is naar de eigen ondergang. Deze roman had een uitgekend *Kammerspiel* kunnen zijn over een eenzame faustische ziel en zijn polymorf perverse tegenspeelsters, maar in plaats daarvan wou Grunberg door zijn opsommende techniek blijkbaar een stapelsymfonie maken die de lezer uiteindelijk zou moeten overdonderen en verpletteren, ongeveer zoals Oberstein zelf ook vermalen wordt. Het menselijk tekort groeit bij Grunberg uit tot een *pièce montée* van het teveel. En *trop* is te veel. Veel te veel, op zijn Grunbergs gezegd.

FRANK HELLEMANS

ARNON GRUNBERG, *Huid en haar*, Nijgh & Van Ditmar, Amsterdam, 2010, 526 p.